

Evaluacija i monitoring strategije

Uvod

Sveobuhvatno praćenje procesa i aktivnosti koje se sprovode u cilju ostvarivanja velikog broja strateških ciljeva i javnih politika u raznim oblastima funkcionisanja društva u Crnoj Gori i dalje predstavlja izazov. Taj izazov ima pet osnovnih dimenzija: 1) uspostavljanje metodološki adekvatnog sistema praćenja, koji će uključiti međunarodne, ali i nacionalne indikatore, 2) uspostavljanje efikasnog, redovnog i koordinisanog institucionalnog sistema prikupljanja podataka i izvještavanja o njima, 3) kvalitetno prikupljanje i obrada samih podataka, 4) svrsishodna analiza dobijenih podataka i praćenje trendova, 5) definisanje javnih politika u odnosu na sprovedenu analizu. Ne treba zaboraviti ni povremeno revidiranje mjera iz strateških dokumenata, kada se praćenjem indikatora pokaže da ne daju odgovarajuće rezultate.

Sistem zvanične statistike u Crnoj Gori trenutno se nalazi u procesu opšte transformacije kako bi bio u stanju da odgovori na zahtjeve za međunarodno uporedivim i kvalitetnim podacima u praktično svim sferama života. Gorenavedeni izazovi postoje i kada je u pitanju praćenje položaja mladih ljudi u Crnoj Gori. Uspostavljanje sveobuhvatnog i efikasnog sistema praćenja položaja mladih u Crnoj Gori od posebnog je značaja za sprovođenje Strategije za mlade. S druge strane, samo uspostavljanje ovog sistema predstavlja značajan napor i izazov. Stoga poglavlje Evaluacija i monitoring predstavlja i neku vrstu mape puta kako doći do krajnjeg cilja – uspostavljanja funkcionalnog i sveobuhvatnog nacionalnog sistema indikatora za praćenje položaja mladih u skladu s najboljom međunarodnom praksom.

Kao i Strategija za mlade Evropske unije, Strategija za mlade Crne Gore stavlja akcenat na pristup kreiranju politika za mlade zasnovan na podacima. EU strategija za mlade to čini kroz osam pravaca akcije u skladu s njima definisanim indikatorima, dok Strategija za mlade Crne Gore ima nešto drugačiji pristup. Ono što je zajedničko objema strategijama jeste uključivanje tzv. kontekstualnih indikatora. Riječ je o indikatorima koji daju kontekst za položaj mladih u Crnoj Gori, bez obzira na to što nijesu direktno vezani za aktivnosti iz samih strategija.

Strategija za mlade predstavlja dokument čiji opseg prevazilazi samom Strategijom definisane ciljne ishode i odgovarajuće aktivnosti. Radi se o strateškom dokumentu koji pokušava da sveobuhvatno sagleda situaciju vezanu za mlade u Crnoj Gori i da se na određeni način postavi kao krovni dokument kada je u pitanju ova tema. Problematika pozicije mladih u crnogorskom društvu dobrim dijelom je definisana drugim strateškim dokumentima u oblasti zdravlja, obrazovanja, zapošljavanja i sl. Strategija za mlade na operativnom nivou definiše prioritete „nedostajuće“ djelove, koji su neophodni za ukupno unapređenje položaja mladih u Crnoj Gori. S druge strane, ona na višem nivou radi na uspostavljanju sveobuhvatnog sistema praćenja i alarmiranja kada je riječ o pitanjima od značaja za položaj mladih. Indikatori koji su predviđeni za praćenje definisani su u odnosu na ovako postavljenu funkciju i pristup Strategije. Naime, iako je svaki predloženi indikator povezan s odgovarajućom mjerom u okviru ključnih ciljnih ishoda, među njima ne postoji apsolutno poklapanje. Prema kriterijumu vezanosti za konkretne aktivnosti u okviru mjera iz Strategije, predložene indikatore možemo podijeliti u tri grupe: 1) indikatori koji su direktno vezani za konkretne ciljne ishode i, posredno, aktivnosti predviđene Strategijom, 2) indikatori koji su indirektno vezani za ciljne ishode, a ne i za konkretne aktivnosti, ali su važni sa stanovišta praćenja opšte situacije kada su mladi u pitanju, 3) indikatori koji su indirektno vezani za ciljne ishode, ali za čije uvođenje u statistički sistem Crne Gore trenutno ne postoje uslovi. Treća grupa indikatora nije uključena u tekst Strategije, već se predlaže da jedna od aktivnosti bude kreiranje sveobuhvatnog instrumenta za analizu položaja mladih, koji će, pored postojećih, uključiti i ove indikatore.

Indikatori koji su Strategijom predviđeni za praćenje mogu se svrstati u dvije kategorije: 1) indikatori za koje postoji definisana metodologija praćenja (ovdje je najčešće riječ o međunarodnim indikatorima), 2) indikatori za koje je na nacionalnom nivou neophodno definisati metodologiju praćenja.

U tom smislu, **jedna od prioriteta Strategije** jeste definisanje metodologije za praćenje onih indikatora za koje ne postoji metodologija praćenja, a koji su neophodni kako bi se pratio napredak u implementaciji same Strategije.

Tipovi indikatora

Ova Strategija u sistem praćenja uključuje niz međunarodnih i nacionalnih indikatora. Osnovni razlog za uvođenje međunarodnih indikatora jeste potreba da se ostvari uporedivost dobijenih rezultata s položajem mladih u drugim državama u svijetu. Predloženi međunarodni indikatori dobrim dijelom su definirani i praćeni od strane EUROSTAT-a. Stoga njihovo uvođenje u statistički sistem Crne Gore predstavlja ispunjavanje obaveza koje nastaju u procesu pridruživanja Evropskoj uniji i usklađivanja sistema zvanične statistike sa statističkim sistemom Unije.

Pored međunarodnih, postoje i nacionalni indikatori. To su indikatori koji se predlažu na nivou Crne Gore kako bi se način praćenja prilagodio nacionalnom kontekstu. Većina nacionalnih indikatora inspirisana je ad hoc sprovedenim istraživanjima međunarodnih i nevladinih organizacija u Crnoj Gori. Riječ je o istraživanjima koja su dala važne uvide i dragocjene podatke o položaju mladih pa bi ih trebalo ponoviti.¹ Predlaže se da se osnovni indikatori koriste za praćenje implementacije Strategije, a da dodatni indikatori budu predmet obrade posebne aktivnosti koja bi bila definisana Strategijom, a čiji je cilj kreiranje sveobuhvatne liste indikatora za praćenje položaja mladih u Crnoj Gori. Pored definisanja metodologije analize i istraživanja, ta bi lista sadržala i vremenski plan uvođenja indikatora u zvanični statistički sistem Crne Gore.

Iako dio međunarodnih indikatora ne podrazumijeva dalju disagregaciju podataka, važno je napomenuti da se Strategija, tamo gdje to nije međunarodno predviđeno, na nacionalnom nivou uvodi obavezu disagregacije u odnosu na: rod, region (alternativno opština) i pripadnost posebnim ranjivim kategorijama (npr., osobe sa smetanjama u razvoju, pripadnici romske populacije, izbjeglice). Tek ovako disagregirano praćenje trendova može dati osnov za evaluaciju efikasnosti mjera i politika koje se preduzimaju.

Osnovni međunarodni izvori koji su korišćeni za definisanje indikatora su:

- *EUROSTAT indikatori*
- *Eurobarometar indikatori*
- *Međunarodni kompozitni indeksi*
 - *Indeks razvoja mladih (Youth Development Index – YDI)*
 - *Indeks blagostanja mladih (Youth Wellbeing Index YWI)*
- *Indikatori održivog razvoja Ujedinjenih nacija koji su integrisani u Nacionalnu strategiju održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine*
- *Indikatori Milenijumskih razvojnih ciljeva*
- *Nacrt instrumenta procjene položaja adolescenata/kinja i odabrani indikatori Instrumenta za ocjenu participacije djece Savjeta Evrope (UNICEF Adolescent Assessment Card & selected indicators from the Council of Europe Child Participation Assessment Tool)*
- *11 indikatora za praćenje omladinske politike²*
- *Resursni centri kao što je portal za praćenje situacije u oblasti omladinske politike www.youthpolicy.org i Priručnik za istraživanja u oblasti omladinske politike³*

U prvoj fazi implementacije Strategije primat se daje nacionalnim indikatorima, međunarodnim indikatorima koji se već nalaze u nacionalnom sistemu praćenja i onima koji su definisani od strane EUROSTAT-a.

1 Na primjer: Sistem Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori, KAP – istraživanje o znanju, stavovima i ponašanju građana Crne Gore u vezi sa zapošljavanjem i participacijom mladih, Podgorica, 2013; Đurić, Dragan, Tranzicija na tržište rada mladih žena i muškaraca u Crnoj Gori, Međunarodna organizacija rada, 2016.

2 11 Indicators of a (national) youth policy, European Youth Forum (Evropski omladinski forum je razvio dokument 11 indikatora nacionalne omladinske politike, na osnovu 11 indikatora koje je predstavio Savjet Evrope 2001. godine)

3 Karsten, Andreas, Muir, John, Ohana Yael, Wolszczak, Grzegorz, *Research Handbook*, Demokratie and Dialogue, e.v., Berlin, 2013.

Što se ostalih indikatora tiče, preporuka je da se tokom trajanja Strategije pripremi plan njihovog uvođenja u zvanični statistički sistem Crne Gore.

EUROSTAT indikatori

U matricu praćenja uključeni su EUROSTAT indikatori koji su definisani kroz Strategiju za mlade Evropske unije.⁴ Ova strategija donijeta je s ciljem da podrži i ojača politike Evropske unije koje se direktno i indirektno odnose na mlade ljude. Ona obuhvata indikatore kojima se prati opšti nivo i standard života i rada mladih ljudi i u potpunosti je komplementarna s ciljevima definisanim Strategijom 2020. i inicijativom Mladi u pokretu.⁵

Osnovna prednost ovih indikatora jeste obaveza usklađivanja nacionalnih statističkih sistema sa EUROSTAT-om, kroz koji prolaze sve države kandidati za članstvo, pa i Crna Gora. To znači da Crna Gora preuzima obavezu proizvodnje podataka po osnovu ovih indikatora u određenom roku. Upravo fleksibilnost rokova predstavlja njihov osnovni nedostatak.

Eurobarometar o mladima Evropske unije

Drugi dio indikatora definisan je istraživanjem Eurobarometar o mladima Evropske unije⁶. U pitanju je ad hoc telefonska anketa, koju na zahtjev Evropske komisije sprovodi za to specijalizovana organizaciona jedinica Komisije. Brzi (flash) eurobarometri imaju cilj da u kratkom vremenu obezbijede validne podatke na osnovu kojih bi specijalizovani direktorati u okviru Komisije mogli da donose informisane odluke. Ovaj Eurobarometar o mladima sproveden je na zahtjev Generalnog direktorata za obrazovanje i kulturu, u decembru 2014. godine.

Osnovna slabost ovih indiktora jeste njihova ad hoc priroda, tj. okolnost da se podaci u odnosu na njih ne prikupljaju sistematično i longitudinalno. Međutim, oni zbog svoje specijalizovanosti ipak nude niz korisnih instrumenata za praćenje manje pokrivenih djelova Strategije, kao što je pristup mladim kulturnim sadržajima.

Međunarodni kompozitni indeksi

Ovi indeksi služe sveobuhvatnoj analizi i praćenju položaja mladih u velikom broj zemalja, a njihova je glavna prednost mogućnost uporedivosti, kako između država tako i kroz vrijeme. Pored toga, oni su sublimati velikog broja dimenzija koje su relevantne za sveobuhvatno sagledavanje položaja mladih.

Indeks razvoja mladih YDI obuhvata 170 država i mjeri položaj mladih u odnosu na pet dimenzija: obrazovanje, zdravlje i blagostanje, zapošljavanje, građanska i politička participacija. U okviru ovih pet dimenzija prikupljaju se podaci kroz 15 konkretnih indikatora i računa skor (postignuti rezultat), koji ima vrijednost između 0 i 1. Na osnovu tog skora sve države se rangiraju kao one s visokim, srednjim ili niskim nivoom razvoja mladih.

Indeks blagostanja mladih YWI rangira trideset država širom svijeta u odnosu na položaj mladih, posmatran u sedam dimenzija: generalno blagostanje, građanska participacija, ekonomske prilike, obrazovanje, zdravlje, informacije i tehnologija, sigurnost i bezbjednost. I ovaj je indeks kompozitni skor, sastavljen od 40 pojedinačnih indikatora, a ima vrijednost od 0 do 1.

Dok je uporedivost prednost međunarodnih kompozitnih indeksa, njihova kompleksnost i činjenica da su, da bi bili međunarodno relevantni, morali napraviti kompromise kada su u pitanju nacionalni konteksti, predstavljaju njihove mane. Naime, da bi se dobio finalni skor koji će državu na pravi način rangirati, neophodno je prikupiti ogroman broj podataka po mnogo indikatora, među kojima ima i onih koji nijesu relevantni na nacionalnom nivou.

4 European Commission, EU Youth Strategy, Brussels, 2011.

5 Youth on the Move

6 Flash Eurobarometer European Youth, 408.

Indikatori održivog razvoja

Na 47. zasjedanju Ujedinjenih nacija, održanom 8–11. marta 2016. godine, Statistička komisija UN utvrdila je 241 indikator održivog razvoja. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine, kojom su globalni ciljevi održivog razvoja uvedeni u nacionalni politički sistem, u svojoj pripremnoj fazi podrazumijevala je i analizu kompetentnosti zvaničnog sistema statistike Crne Gore da na nacionalnom nivou prati ove indikatore. Analiza je pokazala da se trenutno prati 27 indikatora i dodatnih 34 koji imaju alternativu, te da se još 38 indikatora planira uvesti u zvanični statistički sistem Crne Gore do 2018. godine. To znači da će se do 2018. godine u Crnoj Gori pratiti 99 od 241 indikatora održivog razvoja. Ova analiza ukazala je na brojna ograničenja zvaničnog sistema praćenja statističkih podataka u Crnoj Gori, a koja su relevantna i kada je u pitanju Strategija za mlade.

Indikatori za praćenje ostvarivanja Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDG indikatori – Millennium Development Goals Indicators)

Iako MDG indikatora koji su relevantni za praćenje položaja mladih u Crnoj Gori nema mnogo, oni imaju jednu važnu prednost – već su integrisani u statistički sistem Crne Gore i kontinuirano se prate od 2000. godine. Te godine je na samitu Ujedinjenih nacija usvojena Milenijumska deklaracija, koja je ustanovila obavezu zemalja članica UN-a da rade na postizanju niza kvantifikovanih i vremenski oročenih razvojnih ciljeva, poznatih kao Milenijumski razvojni ciljevi (MRC). Crna Gora je tada preuzela obavezu da sprovodi MRC, da prati ostvareni napredak i izvještava o njemu. Iako je proces izvještavanja ukazao na postojanje određenih sistemskih problema u sistemu zvanične statistike, dobra strana te činjenice jeste to što je skrenula pažnju na neophodnost određenih reformi kako bi se u budućnosti moglo efikasnije odgovoriti na nacionalne i međunarodne obaveze izvještavanja. Relevantni indikatori za praćenje ostvarivanja milenijumskih ciljeva koji su se posredno ili neposredno odnosili na mlade uključeni su u matricu indikatora za praćenje Strategije za mlade.

Karta procjene položaja adolescenata/kinja i odabrani indikatori Instrumenta za ocjenu participacije djece Savjeta Evrope

Još jedan izvor predloženih indikatora bila je matrica 5x5 indikatora za praćenje data u okviru nacrtu Strategije i teorije promjene adolescenata u regionu centralne i istočne Evrope, na kojoj radi UNICEF. Iako je u pitanju nacrt dokumenta, on uključuje niz alatki i instrumenata za sveobuhvatno praćenje položaja adolescenata, što ga čini izuzetno korisnim. Indikatori su definisani u pet dimenzija (po pet za svaku dimenziju): zdravlje i blagostanje, obrazovanje i učenje, zaštita, ekonomske prilike, participacija i angažovanje.

11 indikatora za praćenje nacionalnih omladinskih politika

Ovaj dokument kreirao je Evropski omladinski forum – platforma 91 omladinske nevladine organizacije, koja blisko saraduje sa Savjetom Evrope. U dokumentu je opisano jedanaest deskriptivnih indikatora koje bi svaka omladinska politika trebalo da uzme u obzir prilikom organizacije praćenja svoje implementacije. Kao što je već istaknuto, ovi indikatori nijesu kvantitativnog nego opisnog, tj. deskriptivnog karaktera. To znači da ih je u osnovnom obliku nemoguće integrisati u efikasnu matricu za praćenje, već je neophodno razviti niz nacionalnih indikatora za njihovu operacionalizaciju.

Na kraju, dio predloženih indikatora izvor ima u resursnim centrima i literaturi o praćenju politika za mlade, kao što je www.youthpolicy.org, ili Priručnik o istraživanju u oblasti omladinske politike⁷.

Domaći izvori

Kako je u prethodnom periodu sproveden niz kvalitetnih istraživanja koja se usredsređuju na određene oblasti života mladih, neki od indikatora preuzeti su iz tih izvora.

7 Karsten, Andreas, Muir, John, Ohana Yael, Wolszczak, Grzegorz, Research Handbook, Demokratie and Dialogue, e.v., Berlin, 2013.

Pregled indikatora po ključnim ciljnim ishodima

U tabeli koja slijedi dat je pregled predloženih indikatora u odnosu na šest Strategijom definisanih ključnih ciljnih ishoda. Za svaki indikator za koji je to bilo moguće dat je opis i izvor. U posljednjoj koloni tabele date su napomene o tome da li originalni indikator, na nacionalnom ili međunarodnom nivou, treba dopuniti kako bi bio primjereniji crnogorskom kontekstu. U napomenama je takođe istaknuto za koje indikatore ne postoji metodologija praćenja, pa je treba u najkraćem roku definisati. Gdje god je bilo moguće, indikatori su povezani s odgovarajućim mjerama iz Strategije.

A Mladi ostvaruju ekonomsku i socijalnu sigurnost kroz olakšan pristup tržištu rada i sticanje zapošljenja					
Osnovni indikatori za ključni ishod:					
• Stopa nezapošljenosti mladih u Crnoj Gori • NEET stopa mladih u Crnoj Gori					
Indikatori za pojedinačne mjere					
Br.	Mjera	Opis indikatora	Polazna vrijednost	Veza s međunarodnim indikatorima/izvor	Napomene
1	Otklanjanje barijera za pristup tržištu rada svim mladima	Samozapošljavanje mladih Procenat samozapošljenih u odnosu na sve zapošljene koji imaju 20–24 i 25–29 godina		EUROSTAT	<i>EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol, godine i obrazovni nivo. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnosti ranjivim kategorijama.</i>
		Stopa nezapošljenosti mladih Udio nezapošljenih u aktivnoj populaciji (zapošljenima i nezapošljenima) uzrasta 15–24 godine	37,6 %	Zavod za statistiku MONSTAT EUROSTAT	<i>EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol, godine i obrazovni nivo. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnosti ranjivim kategorijama.</i>
		Mladi ljudi (15–24 i 15–29 godina) koji nisu zapošljeni, u sistemu obrazovanja ili obuke ⁸	28% ⁹	EUROSTAT Međunarodna organizacija rada/Zavod za statistiku MONSTAT	
		Neformalna zapošljenost među mladima (15–29 godina)	59,5% ¹⁰	Međunarodna organizacija rada/ MONSTAT	
		Stopa lica u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti među mladima (18–24 godine) Udio mladih koji su u riziku od siromaštva i/ili ozbiljno materijalno uskraćeni i/ili žive u domaćinstvu veoma niskog radnog intenziteta		EUROSTAT, SILC	<i>EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol i godine. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnosti ranjivim kategorijama.</i>
		Stopa lica u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti među mladima Jaz između mladih (18–24 godine) i cjelokupne populacije Jaz između mladih i cjelokupne populacije (u procentnim poenima) koji su u riziku od siromaštva i/ili ozbiljno materijalno uskraćeni i/ili žive u domaćinstvu veoma niskog radnog intenziteta		EUROSTAT, SILC	<i>EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol i godine. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnosti ranjivim kategorijama.</i>

8 NEET – not in employment, education or training.

9 Đurić, Draga n, Tranzicija na tržište rada mladih žena i muškaraca u Crnoj Gori, Međunarodna organizacija rada, 2016.

10 Ibid.

2	Podrška razvoju preduzetništva mladih	Mladi ljudi koji bi željeli da započnu sopstveni biznis Udio mladih ljudi uzrasta 15–30 godina koji su dali odgovor „DA“ na pitanje: „Da li biste željeli da započnete sopstveni biznis u budućnosti?“		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije bila uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na invaliditet i pripadnost drugim ranjivim kategorijama.</i>
		Samozapošljavanje mladih Procenat samozapošljenih u odnosu na sve zapošljene uzrasta 20–24 i 25–29 godina		EUROSTAT	<i>EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol, godine i obrazovni nivo. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnosti ranjivim kategorijama.</i>
3	Uspostavljen integrisani i holistički sistem podrške mladima za tranziciju ka dostojanstvenom zapošljenju	Mladi koji su završili tranziciju po potkategorijama (pol, mjesto prebivališta, finansijsko stanje domaćinstva, nivo završenog obrazovanja)	15,5% ¹¹	Međunarodna organizacija rada/MONSTAT	NACIONALNI INDIKATOR <i>Istraživanje nije u redovnom programu zvanične statistike pa ga treba uvesti.</i>
4	Smanjenje neaktivnosti mladih	Mladi ljudi (15–24 i 15–29 godina) koji nijesu zapošljeni, u sistemu obrazovanja ili obuke	28%	EUROSTAT MONSTAT/ILO	<i>Istovremeno SDG 8,6: Do 2020. godine značajno smanjiti procenat populacije koja nije zapošljena, u sistemu obrazovanja ili obuke. EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol, godine i radni status. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnosti ranjivim kategorijama.</i>

11 Ibid.

B Mladi imaju pristup kvalitetnom obrazovanju					
Osnovni indikatori za ključni ishod:					
• Procenat praktične nastave u institucijama stručnog i visokog obrazovanja • Procenat mladih iz Crne Gore u programima mobilnosti • Rangiranje na PISA testiranju					
Indikatori za pojedinačne mjere					
Br.	Mjera	Indikator	Polazna vrijednost	Veza s međunarodnim indikatorima/izvor	Napomene
1	Podrška razvoju neformalnog učenja i unapređenje mehanizama verifikovanja neformalno i informalno stečenih znanja	Formalno priznanje učešća u volonterskim aktivnostima Procenat mladih (15–30 godina) koji su izjavili da su učestvovali u volonterskim aktivnostima i koji su dobili sertifikat, diplomu ili neki drugi formalni vid priznanja za svoje učešće		Kratki euro-barometar o mladima	<i>Crna Gora nije bila uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
2	Unapređenje kvaliteta organizacije, realizacije i vrednovanja praktičnog obrazovanja u stručnim školama	Procenat praktične nastave u institucijama stručnog i visokog obrazovanja			NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem u saradnji sa ustanovama stručnog i visokog obrazovanja.</i>
3	Razvoj socio-emocionalnih vještina mladih	Procenat mladih koji su prošli programe razvoja socio-emocionalnih vještina Procenat ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja koje sprovode programe razvoja socio-emocionalnih vještina kod mladih			NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem u saradnji sa ustanovama stručnog i visokog obrazovanja.</i>
4	Unapređenje i integrisanje sistema informisanja i karijernog savjetovanja mladih	Procenat mladih koji su informisani o servisima za informisanje i karijerno savjetovanje Procenat mladih koji su kroz obrazovni sistem prošli obuku za karijerno orijentaciju			NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem.</i>
5	Prevenција i smanjenje napuštanja škole	Rano napuštanje sistema obrazovanja i obuke Procenat populacije 18–24 godine s najnižim srednjim obrazovanjem, a koja nije više u procesu obrazovanja i obuke		EUROSTAT	<i>EUROSTAT propisuje disagregaciju u odnosu na pol i status zapošljenja. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu i pripadnost drugim ranjivim kategorijama.</i>
		Procenat mladih Roma i Egipćana koji su završili srednju školu	7% mladih Roma i Egipćana završilo je srednju školu, u poređenju sa 86% opšte populacije	Ministarstvo prosvjete	
6	Promocija obrazovne mobilnosti mladih	Procenat učešća mladih iz Crne Gore u programima mobilnosti (e.g. Erasmus+, RYCO)			NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem.</i>
	Dodatni indikatori	Procenat GDP-a koji se troši na obrazovanje		YDI YWI WB	NACIONALNI INDIKATOR
	Dodatni indikatori	Učenici/ce koji postižu slabe rezultate u oblasti čitanja, matematike i ostalih nauka Procenat petnaestogodišnjaka/kinja s rezultatom 1 ili manje na PISA testiranju		OECD – PISA	

C Mladi su aktivni građani, uključeni, motivisani, proaktivni, učestvuju u procesima donošenja odluka, razvoju zajednice, u kreiranju politika i njihovom sprovođenju

Osnovni indikatori za ključni ishod:

- Procenat mladih koji koristi internet za interakciju s javnim institucijama
- Procenat mladih koji su volontirali u posljednjih mjesec dana
- Procenat mladih koji aktivno učestvuju u raznovrsnim akcijama i u kreiranju politika

Indikatori za pojedinačne mjere

Br.	Mjera	Indikator	Polazna vrijednost	Veza s međunarodnim indikatorima/izvor	Napomene
1	Razvoj kulture učešća mladih	Učešće mladih ljudi na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i evropskim parlamentarnim izborima Procenat mladih ljudi 18–30 godina koji kažu da su učestvovali na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i evropskim parlamentarnim izborima u posljednje tri godine		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije bila uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama. Eliminisati iz pitanja regionalne i evropske izbore. Dodatno: ovdje se može koristiti postizborna studija CSES (www.cses.org), koja se sprovođa u Crnoj Gori poslije parlamentarnih izbora.</i>
		Procenat adolescenata koji smatraju da se njihovi stavovi obiljno uzimaju u obzir prilikom donošenja odluka kod kuće, u školi ili u zajednici		Prijedlog UNICEF-a	
		Učešće mladih u radu nevladinih organizacija u oblasti globalnih klimatskih promjena/globalnog zagrijavanja, razvojne pomoći ili ljudskih prava		Kratki eurobarometar o mladima Prijedlog UNICEF-a: Učešće mladih (15–19 godina) u sindikatima i udruženjima građana	<i>Crna Gora nije bila uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Iskazivanje političkih stavova (15–24 godine): Da li ste učinili išta od navedenog u prethodnih mjesec dana? Da li ste izrazili svoj stav nosiocu javne funkcije?		YDI Gallup	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Volontiranje: Da li ste učinili išta od navedenog u prethodnih mjesec dana? Da li ste volontirali u nekoj organizaciji?		YDI Gallup	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Pomoć nepoznatom licu (15–24 godine): Da li ste učinili išta od navedenog u prethodnih mjesec dana? Da li ste pomogli nekome koga ne poznajete, a kome je bila potrebna pomoć?		YDI Gallup	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>

2	Obezbeđivanje mehanizama/ sistema za njegovanje aktivizma	Mladi ljudi koji koriste internet za interakciju s javnim institucijama Procenat osoba uzrasta 16–24 godine koji su u posljednjih 12 mjeseci koristili internet za interakciju s javnim institucijama (npr., dobijanje informacija s internet prezentacija javnih institucija, preuzimanje obrazaca, slanje dokumenata)		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Mladi ljudi koji su u posljednja tri mjeseca koristili internet kako bi pristupili internet prezentacijama (npr., blogovi, društvene mreže i sl.) i izrazili stavove i mišljenja učestvujući u diskusijama na građanske ili političke teme Procenat mladih uzrasta 16–24 godine koji izjavljuju da su u posljednja tri mjeseca koristili internet kako bi pristupili internet prezentacijama (npr., blogovi, društvene mreže i sl.) i izrazili stavove i mišljenja učestvujući u diskusijama na građanske ili političke teme		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Procenat mladih koji aktivno učestvuju u raznovrsnim akcijama i u kreiranju politika			NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem.</i>
3	Podrška omladinskom organizovanju i umrežavanju mladih	Učešće mladih ljudi u političkim, lokalnim i nevladinim organizacijama Mladi uzrasta 15–30 godina koji su, po sopstvenoj izjavi, u posljednjih 12 mjeseci učestvovali u aktivnostima političkih organizacija, političkih partija ili lokalnih organizacija čiji je cilj unapređenje lokalne ili životne sredine		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>

D Mladi imaju pristup adekvatnom sistemu podrške za prelazak u odraslo doba i samorealizaciju, samosvjesni su, inovativni, pokazuju inicijativu i prihvataju različitosti

Osnovni indikatori za ključni ishod:

- Procenat mladih koji koriste i znaju za postojanje servisa podrške za sticanje autonomije mladih
- Upotreba alkohola među maloljetnicima
- Procenat maloljetničkih trudnoća

Indikatori za pojedinačne mjere

Br.	Mjera	Indikator	Polazna vrijednost	Veza s međunarodnim indikatorima/izvor	Napomene
1	Uspostavljanje efikasnog međusektorskog informativno-savjetodavnog servisa za mlade i roditelje	Procenat mladih koji znaju za servise i procenat mladih koji ih koriste			NACIONALNI INDIKATOR Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem.
2.	Razvoj omladinskog rada kao podrške za prelazak u odraslo doba	Broj standardizovanih i akreditovanih obuka za omladinske radnike i aktiviste, kojima se osposobljava potreban profesionalni kadar za rad u omladinskim klubovima, omladinskim centrima, školama, organizacijama civilnog društva, institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou Broj omladinskih radnika i omladinskih aktivista koji su prošli adekvatne obuke			NACIONALNI INDIKATOR Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem. Razmotriti da indikator uključí broj omladinskih radnika koji su angažovani u servisima za mlade koje pruža država (ili nevladin sektor).
3.	Razvoj servisa podrške za sticanje autonomije	Broj i vrsta servisa podrške za sticanje autonomije mladih Procenat mladih koji koriste i znaju za postojanje ovakvih servisa			NACIONALNI INDIKATOR Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem.

4.	Podrška razvoju psiho-fizičkog zdravlja mladih	Stalni pušači Udio pušača koji to čine svakodnevno u populaciji uzrasta 15–24 godine		EUROSTAT YDI	
		Gojaznost Mladi uzrasta 18–24 godine koji imaju indeks tjelesne mase 30 ili više		EUROSTAT	
		Upotreba alkohola u posljednjih 30 dana Udio ciljne populacije koja je pozitivno odgovorila na pitanje da li su konzumirali alkohol u posljednjih 30 dana		ESPAD survey Prijedlog indikatora UNICEF-a: Upotreba alkohola: procenat adolescenata uzrasta 13–15 godina koji su konzumirali najmanje jedno alkoholno piće u posljednjih 30 dana	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Stopa smrtnosti mladih uzrasta 15–29 godina		YDI	
		Samoubistvo kao uzrok smrti mladih Broj smrti mladih uzrasta 15–24 godine, uzrokovanih samoubistvom, na 100. 000 stanovnika		EUROSTAT Prijedlog indikatora UNICEF-a	
		Procenat adolescenata uzrasta 10–17 godina koji su u posljednjih mjesec dana iskusili nasilno disciplinovanje (psihička agresija i/ili fizička kazna)		Prijedlog UNICEF-a	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Psihičko uznemiravanje Mladi ljudi uzrasta 15–24 godine koji su bili podvrgnuti psihičkom uznemiravanju u posljednje četiri nedjelje		EUROSTAT	
		Procenat adolescenata uzrasta 13–15 godina koji su izjavili da su bili podvrgnuti bulingu najmanje jednom u posljednjih nekoliko mjeseci, po polu		Prijedlog UNICEF-a	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Procenat maloljetničkih trudnoća		YDI WB	NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definisati metodologiju i otpočeti s praćenjem.</i>

E Mladi imaju pristup kvalitetnim kulturnim sadržajima kao kreatori i konzumenti

Osnovni indikatori za ključni ishod:

- Udio mladih koji su učestvovali u nekoj od sljedećih aktivnosti u posljednjih mjesec dana:
 - Sviranje muzičkog instrumenta, pjevanje, gluma, ples, pisanje poezije, fotografisanje, snimanje filma
 - Posjeta istorijskom spomeniku, muzeju ili galeriji, odlazak u bioskop ili na koncert, u pozorište, operu, na plesni performans Aktivnosti sportskih klubova, klubova za provođenje slobodnog vremena, u omladinskim asocijacijama ili organizacijama kulture

Indikatori za pojedinačne mjere

Br.	Mjera	Indikator	Polazna vrijednost	Veza s međunarodnim indikatorima/izvor	Napomene
1	Podrška mladim kreatorima kulture i medijskih sadržaja	Nastupanje, odnosno učestvovanje u amaterskim umjetničkim aktivnostima Udio mladih uzrasta 15–30 godina koji su izjavili da su bar jednom u posljednjih 12 mjeseci učestvovali u nekom od sljedećih vidova amaterskih umjetničkih aktivnosti: sviranje muzičkog instrumenta, pjevanje, gluma, ples, pisanje poezije, fotografisanje, snimanje filma		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
2	Obezbjediavanje jednakog pristupa kulturnim sadržajima za sve mlade	Učešće u kulturnim aktivnostima Udio mladih uzrasta 15–30 godina koji su izjavili da su u posljednjih 12 mjeseci učestvovali u nekoj od sljedećih kulturnih aktivnosti: posjeta istorijskom spomeniku, (palate, dvorci, crkve, bašte i sl.), muzeju ili galeriji, odlazak u bioskop, pozorište, operu, na koncert ili plesni performans		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Učešće u sportskim klubovima, klubovima za provođenje slobodnog vremena, omladinskim asocijacijama ili kulturnim organizacijama Udio mladih uzrasta 15–30 godina koji su izjavili da su u posljednjih 12 mjeseci učestvovali u aktivnostima sportskih klubova, klubova za provođenje slobodnog vremena, omladinskih asocijacija ili organizacija kulture		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>
		Učenje najmanje dva strana jezika Mladi ljudi na višem srednjem nivou obrazovanja (ISCED nivo 3, isključujući stručno ili predstručno obrazovanje) koji uče dva ili više stranih jezika		Kratki eurobarometar o mladima	<i>Crna Gora nije uključena. Sprovesti istraživanje na nacionalnom nivou. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>

F Uspostavljen je normativno-pravni okvir za sprovođenje omladinske politike					
Osnovni indikatori za ključni ishod: Iznos budžeta koji je alociran za potrebe Uprave za mlade za implementaciju Strategije Procenat korišćenja dostupnih evropskih i međunarodnih programa za mlade					
Indikatori za pojedinačne mjere					
Br.	Mjera	Indikator	Polazna vrijednost	Veza s međunarodnim indikatorima/izvor	Napomene
1	Ojačati kapacitete Uprave za mlade i sport za sprovođenje i monitoring omladinske politike	Popunjena sistematizovana radna mjesta u sektoru za mlade		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete	NACIONALNI INDIKATOR
2	Unapređivanje normativne podrške	Postojanje Zakona o mladima Postojanje podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o mladima Stepen sprovođenja Zakona o mladima		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete YDI www.youthpolicy.org	NACIONALNI INDIKATOR <i>Do sada nije praćen. Definirati metodologiju i otpočeti praćenjem.</i>
3	Obezbjedivanje održivog i kontinuiranog finansiranja omladinske politike	Iznos budžeta koji je alociran za potrebe Uprave za mlade za implementaciju Strategije za mlade		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete www.youthpolicy.org	
4	Unapređenje međuresorske saradnje	Uspostavljanje i funkcionisanje međuresorskog tijela/savjeta za praćenje sprovođenja Strategije za mlade, osmišljavanje, realizaciju i nadgledanje međuresorskih projekata za mlade		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete 11 indikatora omladinske politike, Evropski omladinski forum	
5	Unapređenje statistike na nacionalnom nivou i znanja o mladima	Sprovođenje istraživanja i analize podataka o položaju mladih na osnovu okvira za monitoring i evaluaciju Strategije za mlade, u skladu s vremenskim okvirom predviđenim Akcionim planom		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete/MONSTAT	NACIONALNI INDIKATOR
6	Ojačati kapacitete lokalnih samouprava za razvoj i sprovođenje omladinske politike	Sistematizovana radna mjesta u 23 crnogorske opštine za rad u oblasti omladinske politike i rad s mladima Zapošljeni na ovim mjestima obučeni za rad s mladima		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete	NACIONALNI INDIKATOR
7	Podrška omladinskom udruživanju	Postojanje institucionalne podrške organizacijama i savezima organizacija koje zastupaju interese mladih i obezbjeđuju učešće mladih u donošenju odluka		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete	NACIONALNI INDIKATOR
8	Međunarodna saradnja	Procenat korišćenja dostupnih evropskih i međunarodnih programa za mlade		Uprava za mlade i sport/Ministarstvo prosvjete	NACIONALNI INDIKATOR
9	Unapređenje informisanja mladih	Udio mladih i odraslih osoba koje imaju informaciono-komunikacione vještine (ICT), prema vrsti vještine		Zavod za statistiku MONSTAT Prijedlog UNICEF-a: Procenat mladih uzrasta 15–19 godina koji imaju ICT vještine, prema vrsti vještine	<i>SDG 4.4: Do 2030. godine značajno povećati broj mladih i odraslih koji imaju odgovarajuće vještine, uključujući tehničke i stručne vještine za zapošljenje, pristojne poslove i preduzetništvo. Dodati nacionalnu disagregaciju po regionu, rodu, u odnosu na pripadnost ranjivim kategorijama.</i>

Zaključak i preporuke

U tabeli ispod dat je pregled indikatora u odnosu na ciljne ishode i aktuelni stepen njihove integracije u zvanični statistički sistem Crne Gore. Kako se može vidjeti, u ovoj fazi predlaže se uvođenje 52 indikatora za mjerenje šest ključnih ciljnih ishoda Strategije za mlade.

	<i>Tip indikatora po ciljnim ishodima</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>	<i>Ukupno</i>
1	<i>Broj indikatora koji se već nalaze u statističkom sistemu Crne Gore ili u EUROSTAT-u</i>	6	4		4		1	15
2	<i>Broj indikatora koji se ne nalaze u statističkom sistemu, ali je istraživanje sprovedeno i metodologija definisana</i>	1			1			2
3	<i>Broj indikatora za koje postoji metodologija, ali bi trebalo sprovesti nacionalno istraživanje</i>	1	1	9	4	4		19
4	<i>Broj indikatora za koje treba definisati metodologiju</i>		4	1	3		8	16
	<i>Ukupno</i>	8	9	10	12	4	9	52

U vezi s ovim indikatorima, neophodno je sprovesti niz aktivnosti kako bi po usvajanju Strategije prikupljanje podataka počelo u najskorijem roku.

Treba uspostaviti sistem i dinamiku procedure izvještavanja za 15 indikatora koji se već nalaze u statističkom sistemu Crne Gore, ili su definisani od strane EUROSTAT-a u konsultaciji sa Zavodom za statistiku. Ukoliko se konkretan indikator ne nalazi u sistemu praćanja, a predstavlja obavezu u odnosu na EUROSTAT, potrebno je definisati početak praćenja kroz Program zvanične statistike od 2018. godine.

Za dva indikatora za koja je metodologija definisana i istraživanje sprovedeno, kao i za 19 za koje postoji metodologija ali prethodno istraživanje nije sprovedeno i koji se ne nalaze u sistemu zvanične statistike, predložiti uvođenje u Program zvanične statistike od 2018. godine.

Za 16 nacionalnih indikatora za koje ne postoji metodologija, potrebno ju je definisati u najkraćem roku, uspostaviti sistem i procedure izvještavanja, odrediti odgovornu instituciju, metodologiju i dinamiku izvještavanja, kao i obrađivača podataka, te razmotriti mogućnost uvođenja u Program zvanične statistike od 2018. godine.

Potrebno je definisati osnovne vrijednosti za sve indikatore. To može biti problem u situacijama kada metodologija ne postoji ili istraživanje nije sprovedeno u Crnoj Gori (kategorije 2 i 3). U tom slučaju, podatke treba prikupiti ad hoc ili definisati da se osnovna vrijednost ustanovi nakon prvog zvaničnog prikupljanja podataka.

Za sve indikatore, bez obzira na to da li se nalaze u sistemu zvanične statistike ili ne, treba uspostaviti jasne procedure izvještavanja i odrediti odgovornu instituciju.

Razmotriti mogućnost kreiranja informacionog sistema (ili korišćenja postojećeg) kako bi se organizovalo prikupljanje podataka i obezbijedila njihova dostupnost svim relevantnim institucijama.

Pored 46 indikatora čije se uvođenje predlaže Strategijom, treba kreirati metodologiju za sveobuhvatno nacionalno istraživanje o položaju mladih u Crnoj Gori, koje će uključiti sve relevantne međunarodne i nacionalne indikatore koji se trenutno ne prate. Nakon toga, treba obezbijediti finansiranje za ad hoc sprovođenje ovakvog istraživanja u svrhu uspostavljanja osnovnih vrijednosti, te napraviti realan vremenski plan za integrisanje ovog nacionalnog istraživanja u zvaničnu statistiku.

Plan aktivnosti za operacionalizaciju i upotrebu Okvira za monitoring i evaluaciju Strategije

Mjera iz Strategije na koju se plan odnosi	Aktivnosti	Pokazatelj uspjeha	Vremenski okvir	Odgovorni za realizaciju	Budžet
F5. Unapređenje statistike na nacionalnom nivou i znanja o mladima	1.1 Izvršiti konsultacije sa Zavodom za statistiku u vezi s indikatorima koji se već nalaze u sistemu praćenja ili predstavljaju EUROSTAT obavezu. Ukoliko se konkretan indikator ne nalazi u sistemu praćenja, a predstavlja obavezu u odnosu na EUROSTAT, definisati početak praćenja kroz Program zvanične statistike od 2018. godine.	15 indikatora se prati u zvaničnom statističkom sistemu Crne Gore	2018. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.2 Izvršiti konsultacije sa Zavodom za statistiku u vezi sa 22 indikatora koji se ne nalaze u zvaničnom programu statistike, a za koje postoji metodologija da se uvedu u Program zvanične statistike od 2018. godine	22 indikatora se prati u zvaničnom statističkom sistemu Crne Gore	2018. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.3 Definirati metodologiju praćenja 16 indikatora za koje ne postoji metodologija	Definisana metodologija	2017. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.4 Predložiti Zavodu za statistiku uvođenje 16 novih indikatora u Program zvanične statistike	Dogovoren plan i dinamika uvođenja 16 novih indikatora	2018. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.5 Definirati osnovne vrijednosti za svih 52 indikatora	Definisane osnovne vrijednosti	2018. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.6 Izvršiti obuku svih koji su uključeni u prikupljanje podataka	Svi relevantni akteri obučeni	2018. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.7 Pripremiti prvi izvještaj sa 52 indikatora	Izvještaj pripremljen	2020. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.8 Dizajnirati prijedlog sveobuhvatnog nacionalnog istraživanja o položaju mladih u Crnoj Gori, uz konsultacije sa civilnim sektorom i međunarodnim organizacijama	Prijedlog istraživanja pripremljen	2017. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	
	1.9 Obezbijediti sredstva za pilot istraživanje	Sredstva obezbijedena	2017. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete	
	1.10 Predložiti Zavodu za statistiku integraciju istraživanja sveobuhvatnog nacionalnog istraživanja o položaju mladih u Crnoj Gori u Program zvanične statistike		2020. godina	Uprava za mlade i sport, Ministarstvo prosvjete, MONSTAT	